

Панковець А.В., Юрочко Т.П.

Pankovets A.V., Yurochko T.P.

Стан кадрового забезпечення системи реабілітації у сфері охорони здоров'я в Україні

The state of staffing of the rehabilitation system in healthcare in Ukraine

Національний університет «Києво-Могилянська академія», м. Київ, Україна

National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, Ukraine

a.pankovets@ukma.edu.ua

Вступ

Об'єкт і методи дослідження

За даними WHO Rehabilitation Need Estimator, кількість людей, «яка може отримати користь від реабілітації», в Україні станом на 2019 р. становить 21 млн осіб (або кожен другий мешканець країни) [1]. Війна в Україні ще більше актуалізувала потребу, адже тепер реабілітаційної допомоги можуть потребувати військовослужбовці та цивільні особи, які отримали травми внаслідок військових дій. За повідомленням Міністерства соціальної політики України, за період із 2022 р. і до вересня 2023 р. кількість зареєстрованих людей з інвалідністю зросла приблизно на 300 тис. осіб, ця цифра продовжуватиме зростати через наслідки війни [2]. Отже, кількість людей, які можуть потребувати послуг із реабілітації, досить значна.

У відповідь на ці виклики Уряд України зробив розвиток реабілітації в системі охорони здоров'я одним із пріоритетних напрямів своєї роботи. Про це свідчать офіційні заяви та стрімке реформування цього сектору [3; 14]. Для ефективного керування змінами необхідне регулярне оцінювання прогресу, наявних ресурсів (зокрема, кадрових), результатів роботи. Водночас оцінювання стану забезпечення фахівцями системи реабілітації в Україні останній раз проводили ще у 2021 р. [4]. З огляду на системні зміни, ті дані не відображають ані поточні, ані прогностичні потреби кадрового забезпечення системи реабілітації в Україні.

Метою дослідження є проведення аналізу актуального забезпечення фахівцями системи реабілітації у сфері охорони здоров'я в Україні.

Дослідження було проведено шляхом збору й аналізу даних із відкритих джерел і запитів на публічну інформацію до відповідних державних установ стосовно кількості випускників спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», кількості фахівців-практиків із реабілітації та потреби у фахівцях у закладах охорони здоров'я.

Результати дослідження та їх обговорення

Кількість випускників

За даними ЄДЕБО, серед фахівців, які здобували освіту за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація» у період із 2017 р. (перші випуски) по 2023 р. включно диплом бакалавра отримали 9 613 студентів, диплом магістра – 7 103 (обох спеціалізацій) (таблиця 1; рис. 1) [5].

Відповідно до інформації, отриманої на запит до Міністерства освіти і науки (далі – МОН):

– 1 463 магістри (які закінчили навчання) вступали на навчання на підставі диплома бакалавра зі спеціальності 227 (15% від загальної кількості бакалаврів, або 21% від кількості магістрів);

– 197 магістрів вступали на підставі дипломів лікарів або медичних сестер;

– загалом, 4 482 із 7 103 магістрів із фізичної терапії мали попередню освіту, пов'язану з реабілітацією, медициною або спортом (таблиця 2).

Станом на січень 2024 р. диплом бакалавра за напрямом підготовки 227 здобував 7 931 фахівець (76 із них

Таблиця 1

Кількість випускників спеціальності 227 за роками

	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Разом
Магістри	695	1 360	1 161	1 241	958	791	897	7 103
Бакалаври		252	571	2 384	2 437	2 120	1 849	9 613
Разом	695	1 612	1 732	3 625	3 395	2 911	2 746	16 716

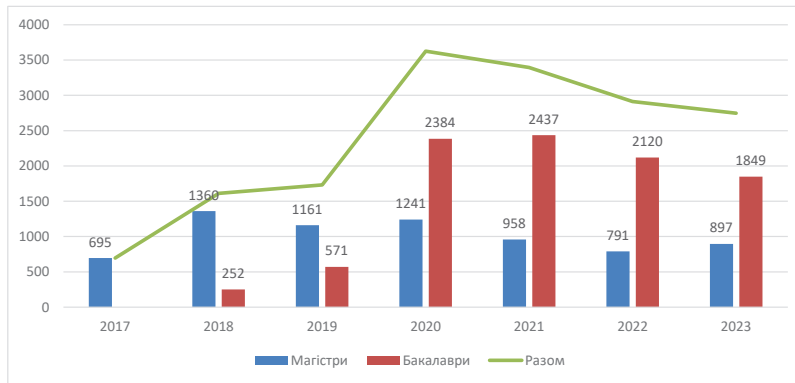

Рис. 1. Кількість випускників спеціальності 227 за роками

Таблиця 2

Кількість випускників магістерського рівня спеціальності 227 за роками та попередньою освітою

Рік	Диплом бакалавра 227 «Терапія та реабілітація»	Спеціальність 223 «Медсестринство»	Галузь знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»	Галузь знань 1201 «Медицина»
2017 р.	0	0	20	0
2018 р.	0	2	894	12
2019 р.	64	8	683	31
2020 р.	114	7	720	27
2021 р.	247	6	410	14
2022 р.	358	3	48	11
2023 р.	523	22	44	50
2024 р.	157	1	3	3
Разом	1 463	49	2 822	148

за спеціальністю ерготерапія), диплом магістра – 2 457 фахівців (48 із них за спеціальністю ерготерапія) (рис. 2).

Зважаючи на те, що 1 463 бакалаври з освітою 227 надалі отримали ступінь магістра за тією ж спеціальністю, станом на початок 2024 р. в Україні має бути 15 253 фахівця за спеціальністю 227, з яких 7 103 магістри (рис. 3). З них, станом на початок 2024 р., диплом магістра з ерготерапії отримав 41 фахівець (за даними ЄДЕБО).

Протягом наступних 4 років диплом бакалавра з фізичної терапії отримають приблизно 9 000 фахівців, а протягом 2 років диплом магістра отримають приблизно 2 900 фахівців.

Кількість фахівців, що практикують

У таблиці 3 наведена інформація щодо кількості фахівців з реабілітації, які надавали послуги з реабілітації в системі охорони здоров'я, за даними НСЗУ станом на кінець 2023 р.

У таблиці 4 наведена інформація щодо кількості осіб, які за даними Пенсійного фонду (далі – ПФУ) працевлаштовані за відповідними професіями (не лише в медичній сфері чи ЕСОЗ).

У таблиці 5 інформація щодо фахівців деталізована за сферою діяльності закладів залежно від основного коду виду економічної діяльності (КВЕД).

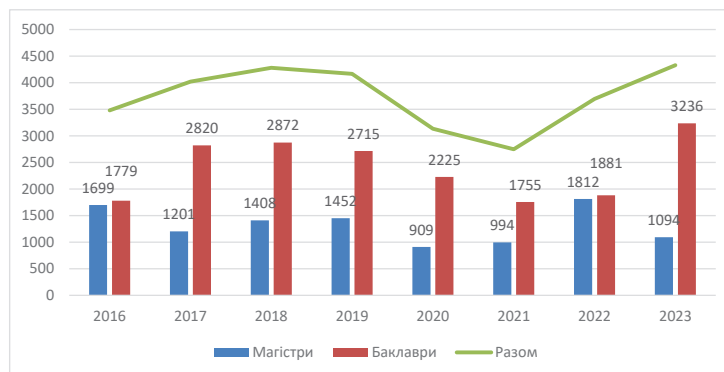

Рис. 2. Кількість вступників на спеціальність 227 за роками

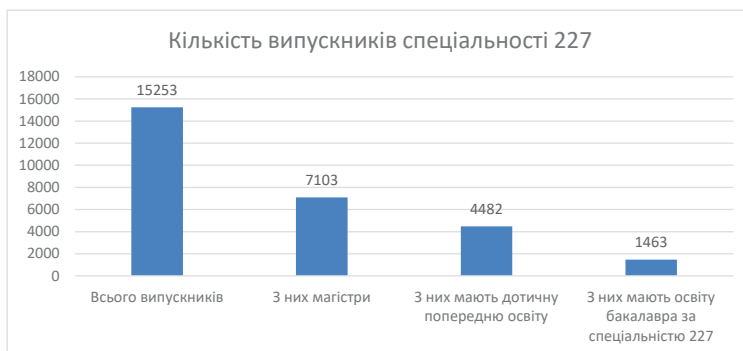

Рис. 3. Кількість випускників спеціальності 227 за рівнем освіти

Таблиця 3

Кількість працівників, зареєстрованих в системі ЕСОЗ, за даними НСЗУ (на кінець 2023 р.)

Тип власності	Кількість закладів	ФРМ	ФТ	АФТ	ЕТ	АЕТ
Державна	2	12	12	9	7	2
Комунальна	385	1 289	1 526	1 294	1 137	693
Приватна	38	118	142	112	101	36
ФОП	4	4	6	3	6	1
Разом	429	1 423	1 686	1 418	1 251	732

Примітка: ФРМ – лікар фізичної та реабілітаційної медицини; ФТ – фізичний терапевт, ЕТ – ерготерапевт, АФТ та АЕТ – асистенти фізичних терапевтів та ерготерапевтів, відповідно.

Таблиця 4

Кількість осіб, застрахованих у ПФУ (за організаційно-правовою формою господарювання підприємства) (дані на кінець 2023 р.)

Форма господарювання	ФРМ	ФТ	АФТ	ЕТ	АЕТ	ФФР	ТММ
Комунальні	714	1 119	860	790	421	239	28
Державні	40	53	62	25	18	29	1
Приватні	121	182	129	75	21	163	7
ФОП	13	47	18	6	7	68	0
Благодійні організації та відокремлені підрозділи	12	22	15	9	6	38	0
Інші (дочірні підприємства та філії)	15	29	30	12	5	19	1
Разом	915	1 452	1 114	917	478	556	37

Примітка: ФРМ – лікар фізичної та реабілітаційної медицини; ФТ – фізичний терапевт, ЕТ – ерготерапевт, АФТ і АЕТ – асистенти фізичних терапевтів і ерготерапевтів відповідно; ФФР – фахівець з фізичної реабілітації (посада); ТММ – терапевт мови та мовлення.

Таблиця 5

Кількість осіб, застрахованих у ПФУ (за розділом КВЕД підприємства) (дані на кінець 2023 р.)

Розділ КВЕД	ФРМ	ФТ	АФТ	ЕТ	АЕТ	ФФР	ТММ
86 Охорона здоров'я	894	1401	1093	892	470	329	37
87 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання	10	22	4	14	1	68	0
88 Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання	11	29	17	11	7	159	0
Разом	915	1 452	1 114	917	478	556	37

Примітка: ФРМ – лікар фізичної та реабілітаційної медицини; ФТ – фізичний терапевт, ЕТ – ерготерапевт, АФТ та АЕТ – асистенти фізичних терапевтів і ерготерапевтів відповідно; ФФР – фахівець з фізичної реабілітації (посада); ТММ – терапевт мови та мовлення.

Звертаємо увагу на те, що до таблиці було додано інформацію про фахівців з фізичної реабілітації (далі – ФФР), які мають інші кваліфікаційні характеристики, ніж фізичні терапевти (далі – ФТ), та не входять до переліку фахівців із реабілітації та фахівців або професіоналів закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ), проте можуть виконувати схожі з ФТ функції [10].

Потреби у фахівцях

На наш запит Міністерство охорони здоров'я (далі – МОЗ) не надало вичерпних даних щодо потреб у фахівцях з реабілітації. Тому ми звернулися до статистики Державної служби зайнятості.

Відповідно до п. 4 ч. 3 ст. 50 Закону України «Про зайнятість населення», роботодавці зобов'язані своєчасно й у повному обсязі надавати до Державної служби зайнятості інформацію про попит на робочу силу (вакансії).

У таблиці 6 наведена інформація щодо попиту та пропозиції на ринку праці за 2023 р.

За заявами МОЗ, потреба в реабілітаційних ліжках в Україні становить мінімум 7 800 ліжок на 42 млн осіб населення [7].

Для розрахунку потреб у фахівцях ми звернулися до постанови КМУ № 1394 від 22 грудня 2023 р. За формулою, яка наведена в цій постанові, розраховується реабілітаційна спроможність реабілітаційного закладу або відділення, яка дорівнює кількості пацієнтів, яким протягом доби під час реабілітаційного циклу у стаціонарних умовах може бути надана реабілітаційна допомога високого обсягу.

Зважаючи на наведені дані, можемо розрахувати, що на 7 800 ліжок, за умови їх повної завантаженості, потреба в лікарях ФРМ становить мінімум 650 фахівців.

Щодо інших фахівців у команді – нині немає вимог щодо їх співвідношення всередині МДРК. Тому можемо розрахувати приблизну кількість фахівців за всіма посадами (фізичні терапевти, ерготерапевти, їхні асистенти та терапевти мови та мовлення) для потреб стаціонарної реабілітації як 3 900 фахівців. Орієнтовно потребу у ФТ, ЕТ, АФТ та АЕТ можна розрахувати як не менше 2 600 фахівців. Звісно, оптимальне співвідношення фахівців буде прямо залежати від діагнозів і обмежень функціонування пацієнтів, яким переважно надає допомогу заклад, а також ступеня підготовки фахівців (зокрема, асистентів).

Ці орієнтовні розрахунки наведені саме для потреб стаціонарної реабілітації і не враховують потреб надання реабілітаційної допомоги в ЗОЗ у вигляді мобільного режиму надання реабілітаційної допомоги (тобто в інших відділеннях за межами реабілітаційного відділення), амбулаторної допомоги та на інших умовах (спеціалізована допомога, реабілітація у громаді або в закладах надання соціальних послуг тощо).

Порівняння з іншими країнами

Методологія розрахунку кількості фахівців для країн OECD або ЄС ґрунтується на кількості фахівців, що працюють [8; 9].

Взявши до розрахунку поточні дані в 1 452 працевлаштованих ФТ та 35 млн осіб населення (точних даних нині немає, але чисельність наведена з урахуванням даних за 2022 р. та звітів щодо міграційних процесів), кількість фахівців на 1 000 населення становитиме 0,04, що значно нижче, ніж у середньому у країнах Європи (1,37 фахівця на 1 000 населення станом на 2021 р.) та країнах OECD [9–11].

Якщо порівняємо поточні дані кількості фахівців в Україні з кількістю фахівців у країнах OECD за 2021 р., можемо побачити, що Україна посідає останнє місце (рис. 4).

Якщо орієнтовно розраховувати поточну потребу у фізичних терапевтах для України, спираючись на середню кількість фізичних терапевтів, що практикують, у країнах європейського регіону (1,37 на 1 000 населення, за даними Eurostat), то на 35 млн населення України можна розрахувати орієнтовну потребу в 48 тис. фахівців. Але у країнах ЄС є варіабельність від 2,34 на 1 000 жителів у Німеччині до 0,13 у Румунії. Якщо взяти медіану значень щодо фізичних терапевтів для 29 країн (0,91 фахівця-практика на 1 000 населення), тоді орієнтовна кількість для населення України становитиме приблизно 32 тис. фахівців. Орієнтуючись на середнє значення першого квартиля за кількістю фахівців серед країн ЄС (0,25 фахівця на 1 000 населення), значення для України становитиме приблизно 9 тис. фахівців.

Обговорення

З отриманих даних видно, що найбільша частка фахівців з реабілітації припадає на комунальні заклади охорони здоров'я. Водночас загальна кількість ФТ, ЕТ, що працюють, та їхніх асистентів значно менша за кількість випускників за цією спеціальністю.

Таблиця 6

Кількість вакансій фахівців з реабілітації та ФФР за 2023 р.

Назва професії	Кількість вакансій	Кількість осіб зі статусом безробітного
лікар фізичної та реабілітаційної медицини	167	8
ерготерапевт	188	15
фізичний терапевт	194	21
терапевт мови і мовлення	6	0
фахівець з фізичної реабілітації (ФФР)	89	36
асистент ерготерапевта	38	5
асистент фізичного терапевта	72	15

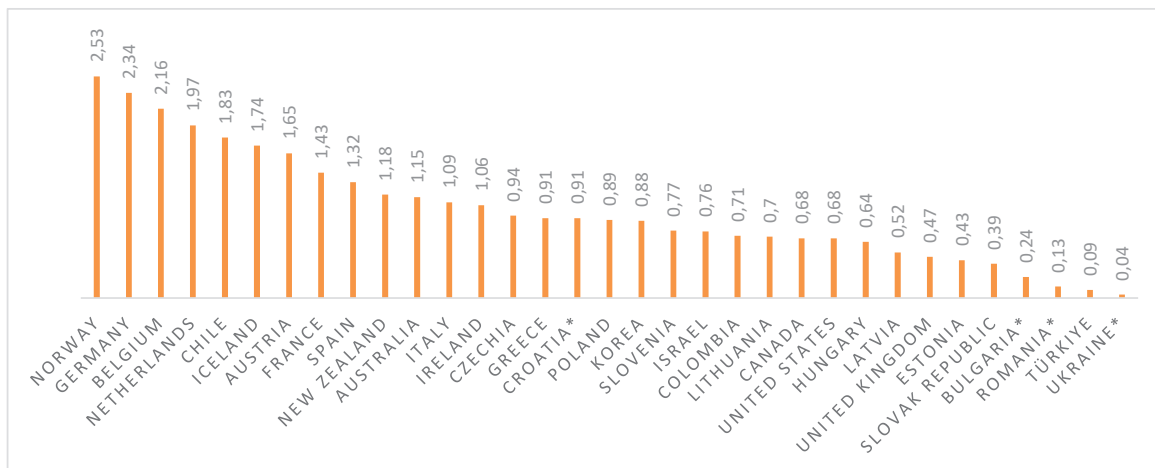

Рис. 4. Кількість фізичних терапевтів на 1 000 населення (порівняння із країнами OECD, дані 2021 р.)

З огляду на дані ПФУ щодо кількості ФТ та ЕТ, що працюють, на кінець 2024 р. (2 369 фахівців), якщо порівняти з кількістю магістрів спеціальності «Терапія та реабілітація» (7 103 випускники), отримаємо, що не більше 33% фахівців працевлаштовані за спеціальністю. Цей відсоток може бути нижче, зважаючи на можливість працевлаштування на позицію ФТ фахівців з іншою освітою (докладніше в довіднику кваліфікаційних характеристик (випуск 78)).

За тими ж даними, кількість таких, що працюють, АФТ та АЕТ становить не більше 20% від кількості випускників бакалаврів.

Такі низькі відсотки працевлаштування фахівців за професією, імовірно, пов'язані із двома чинниками:

1. Фахівці працевлаштовуються в дотичні сфери, як-от фітнес, тренування, масаж, а не безпосередньо у сфері реабілітації;
2. Роботодавці оформлюють фахівців на інші посади.

Працевлаштування фахівців не за фахом на тлі незадоволеного попиту з боку ЗОЗ (про що свідчать дані Державної служби зайнятості) потребує додаткової уваги та вивчення ймовірних причин.

Розрахунки, які засновані на показниках країн ЄС, не враховують дані щодо епідеміології та структури захворювань в Україні, зокрема й потреби, пов'язані з війною, але демонструють різницю в забезпеченні системи фахівцями, а саме різницю у фізичних терапевтах, які практикують. Це підкреслює важливість розвитку інфраструктури у сфері реабілітації та зміну умов роботи для розвитку реабілітації поза межами стаціонарних відділень (амбулаторно, у громаді, у мобільному режимі, самостійна зайнятість тощо).

Необхідно розглядати проблематику і із прогностичного погляду, адже може скластися ситуація, коли підвищений попит на окремому етапі, без прогностичного планування кадрової політики, призведе до перенасиченості ринку, особливо на тлі підвищення державного замовлення на фахівців [11; 12; 14]. Ці питання ми розкриємо в наступних публікаціях.

Обмеження

Якість даних щодо національної статистики, зібраних під час дослідження, залежала від її розпорядників. Нам не відома детальна методологія збору даних державними органами.

Перспективи подальших досліджень

Вивчення мотивації студентів спеціальності «Терапія та реабілітація» щодо вибору напрямку або місця подальшої роботи може мати користь для формування політики у сфері реабілітації в охороні здоров'я та підготовки фахівців для даної сфери.

Висновки

Кількість випускників спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» значно перевищує кількість працевлаштованих фахівців, проте попит на фахівців у закладах охорони здоров'я залишається незадоволеним. Кількість фізичних терапевтів, що практикують, щодо кількості населення в Україні значно менше, ніж у країнах ЄС чи OECD. Це потребує подальшого вивчення причин низьких показників залученості студентів до роботи за спеціальністю та розвитку інфраструктури для можливості їхньої професійної реалізації.

Література

1. WHO Rehabilitation Need Estimator. Institute for Health Metrics and Evaluation. URL: <https://vizhub.healthdata.org/rehabilitation/> (date of access: 26.12.2023).
2. There are three million individuals with disabilities in Ukraine – Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine. *Government portal*. URL: <https://minre.gov.ua/en/2023/09/25/there-are-three-million-individuals-with-disabilities-in-ukraine/> (date of access: 26.02.2024).

3. Національна служба здоров'я України. Понад 127 тисяч українців безоплатно пройшли реабілітацію за Програмою медгарантій. *Урядовий Портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ponad-127-tysiach-ukrainsiv-bezoplatno-proishly-reabilitatsiiu-za-prohramoiu-medharantii> (дата звернення: 12.09.2023).
4. WHO Regional Office for Europe. Situation assessment of rehabilitation in Ukraine : звіт. Copenhagen, 2021. 111 с. URL: <https://iris.who.int/handle/10665/349595> (дата звернення: 16.09.2023).
5. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. *Заклади вищої освіти. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності*. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/opendata/> (дата звернення: 16.09.2023).
6. Фахівець з фізичної реабілітації. *Реєстр кваліфікацій*. URL: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/fahivec-z-fizicnoi-reabilitatsii> (дата звернення: 01.03.2024).
7. МОЗ та Київська школа економіки спільно відновлюватимуть реабілітаційні відділення. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/moz-ta-kiivska-shkola-ekonomiki-spilno-vidnovljuvatimut-reabilitacijni-viddilennja-> (дата звернення: 12.05.2024).
8. OECD Statistics. URL: <https://stats.oecd.org> (дата звернення: 12.05.2024).
9. Physicians and physiotherapists in the EU: how many? *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230818-1> (дата звернення: 17.09.2023).
10. Operational Data Portal [Інтернет]. Situation Ukraine Refugee Situation; [цитовано 16 січ. 2024]. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
11. Державна служба статистики України [Інтернет]. Населення та міграція; [цитовано 16 січ. 2024]. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnasel_u.htm
12. Урядовий портал [Інтернет]. Уряд збільшив держзамовлення на підготовку фахівців з реабілітації та психологів; 11 лип. 2023 [цитовано 28 січ. 2024]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-zbilshyv-derzhzamovlennia-na-pidhotovku-fakhivtsiv-z-reabilitatsii-ta-psykholohiv>.
13. Міністерство освіти і науки України [Інтернет]. Уряд збільшив державне замовлення на підготовку фахівців у сфері оборони, охорони здоров'я, будівництва, транспорту у 2024 р.; 28 черв. 2024 [цитовано 28 лип. 2024]. URL: <https://mon.gov.ua/news/uriad-zbilshyv-derzhavne-zamovlennia-na-pidhotovku-fakhivtsiv-u-sferi-oborony-okhorony-zdorovia-budivnytstva-transportu-u-2024-rotsi>.
14. Бачення України 2030: система охорони здоров'я в Україні [цитовано 28 лип. 2024]. URL: <https://tpr.org.ua/news/bachennia-ukrainy-2030-iaoiu-maie-buty-sotsialno-humanitarna-sfera/>.

References

1. Institute for Health Metrics and Evaluation [Internet]. WHO rehabilitation need estimator; [cited 2023 Dec 26]. Available from: <https://vizhub.healthdata.org/rehabilitation/>.
2. Ministry of reintegration of the temporarily occupied territories of Ukraine [Internet]. There are three million individuals with disabilities in Ukraine – Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine; [cited 2024 Feb 26]. Available from: <https://minre.gov.ua/en/2023/09/25/there-are-three-million-individuals-with-disabilities-in-ukraine/>.
3. Natsionalna Sluzhba Zdorovia Ukrainy. Uriadovi Portal [Internet]. Ponad 127 tysiach ukrainsiv bezoplatno proishly reabilitatsiiu za Prohramoiu medharantii [Over 127,000 Ukrainians underwent free rehabilitation under the Medical Guarantee Program]; [cited 2023 Sep 12]. Available from: <https://www.kmu.gov.ua/news/ponad-127-tysiach-ukrainsiv-bezoplatno-proishly-reabilitatsiiu-za-prohramoiu-medharantii> [In Ukrainian].
4. WHO Regional Office for Europe. Situation assessment of rehabilitation in Ukraine [Internet]. Copenhagen: [publisher unknown]; 2021 [cited 2023 Sep 16]. 111 p. Available from: <https://iris.who.int/handle/10665/349595>.
5. Zaklady vyshchoi osvity | Reiestr subiektiv osvitnoi diialnosti [Internet]. Kilkist osib, yaki zakinchyly navchannia [The number of people who graduated]; [cited 2023 Sep 16]. Available from: <https://registry.edbo.gov.ua/opendata/graduate/> [In Ukrainian].
6. Reiestr Kvalifikatsii [Internet]. Fakhivets z fizychnoi reabilitatsii [Specialist in physical rehabilitation]; [cited 2024 Mar 1]. Available from: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/fahivec-z-fizicnoi-reabilitatsii> [In Ukrainian].
7. Ministerstvo Okhorony Zdorovia Ukrainy. Ministerstvo Okhorony Zdorovia Ukrainy [Internet]. MOZ ta Kyivska shkola ekonomiky spilno vidnovliuvatymut reabilitatsiini viddilennia [The Ministry of Health and the Kyiv School of Economics will jointly restore rehabilitation departments]; 2023 Oct 23. Available from: <https://moz.gov.ua/uk/moz-ta-kiivska-shkola-ekonomiki-spilno-vidnovljuvatimut-reabilitacijni-viddilennja-> [In Ukrainian].
8. OECD Statistics [Internet]; [cited 2024 May 12]. Available from: <https://stats.oecd.org/>.
9. European Commission [Internet]. Physicians and physiotherapists in the EU: how many?; [cited 2023 Sep 17]. Available from: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230818-1>.
10. Operational Data Portal [Internet]. Situation Ukraine Refugee Situation; [cited 2024 Jan 16]. Available from: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
11. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy [Internet]. Naseleння ta mihratsiia [Population and migration]; [cited 2024 Jan 16]. Available from: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnasel_u.htm [In Ukrainian].
12. Uriadovi Portal [Internet]. Uriad zbilshyv derzhzamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv z reabilitatsii ta psykholohiv [The government has increased state orders for the training of rehabilitation specialists and psychologists]; 2023 Jul 11 [cited 2024 Jan 28]. Available from: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-zbilshyv-derzhzamovlennia-na-pidhotovku-fakhivtsiv-z-reabilitatsii-ta-psykholohiv> (In Ukrainian).
13. Ministerstvo Osvity i Nauky Ukrainy [Internet]. Uriad zbilshyv derzhavne zamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv u sferi oborony, okhorony zdorovia, budivnytstva, transportu u 2024 rotsi [The government increased the state order for the training of specialists in the field of defense, health care, construction, and transport in 2024]; 2024 Jun 28 [cited 2024 Jul 28]. Available from: <https://>

mon.gov.ua/news/uriad-zbilshyv-derzhavne-zamovlennia-na-pidhotovku-fakhivtsiv-u-sferi-oborony-okhorony-zdorovia-budivnytstva-transportu-u-2024-rotsi [In Ukrainian].

14. Bachenna Ukrainy 2030: Okhorona zdorovia Ukrainy [Vision of Ukraine: reforms and recovery of healthcare system of 2030]. [tsytovano 28 lyp. 2024]. Dostupno na: <https://rpr.org.ua/news/bachennia-ukrainy-2030-iakoiu-maie-buty-sotsialno-humanitarna-sfera/>.

Мета: провести аналіз актуального забезпечення фахівцями системи реабілітації у сфері охорони здоров'я в Україні.

Матеріали та методи. Збір даних відбувався з відкритих джерел та запитів на публічну інформацію до відповідних державних установ стосовно кількості випускників спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», кількості фахівців з реабілітації, що практикують, та потреби у фахівцях у закладах охорони здоров'я. Методи дослідження: бібліосемантичний, метод структурно-логічного та контент-аналізу.

Результати. Із 2017 по 2023 рік в Україні 15 253 фахівці здобули освіту за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація», 7 103 з яких – магістри. Водночас кількість таких, що працюють, фізичних терапевтів, ерготерапевтів і їхніх асистентів становить приблизно 4 000 фахівців, а кількість фізичних терапевтів, що практикують, на 1 000 населення значно нижче, ніж у країнах Європейського Союзу чи ОЕСД. Кількість працевлаштованих магістрів спеціальності 227 становить не більше 33%, а бакалаврів – не більше 20%. Водночас попит на фахівців із боку закладів охорони здоров'я не є цілком задоволеним.

Висновки. Кількість випускників спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» значно перевищує кількість працевлаштованих фахівців, проте попит на фахівців у закладах охорони здоров'я залишається незадоволеним. Кількість фізичних терапевтів, що практикують, щодо кількості населення в Україні значно менше, ніж у країнах Європейського Союзу чи ОЕСД. Це потребує подальшого вивчення причин низьких показників залученості студентів до роботи за спеціальністю та розвитку інфраструктури для можливості їхньої професійної реалізації.

Ключові слова: фахівці, фізичний терапевт, кадрова політика, підготовка кадрів, реабілітація, медична система, охорона здоров'я, Україна.

Purpose. To conduct an analysis of the current staffing of specialists in the rehabilitation system of healthcare in Ukraine.

Materials and methods. Data was collected from open sources and requests for public information to relevant state institutions regarding the number of graduates of specialty 227 “Therapy and rehabilitation”, the number of practicing rehabilitation specialists and the need for specialists in health care institutions. Research methods: bibliosemantic, method of structural-logical and content analysis.

Results. From 2017 to 2023, in Ukraine, 15 253 specialists received an education in specialty 227 “Therapy and rehabilitation”, 7 103 of whom have a master’s degree. At the same time, the number of working physical therapists, occupational therapists and their assistants is about 4 000 specialists, and the number of practicing physical therapists per 1 000 population is much lower than in the EU or OECD countries. The number of employed masters of specialty 227 is no more than 33%, and bachelors – no more than 20%. At the same time, the demand for specialists from healthcare institutions is not fully satisfied.

Conclusions. The number of graduates of specialty 227 “Therapy and rehabilitation” significantly exceeds the number of employed specialists, but the demand for specialists in health care institutions remains unsatisfied. The number of practicing physical therapists in relation to the population in Ukraine is significantly less than in the EU or OECD countries. This requires further study of the reasons for low rates of students’ involvement in work in their specialty and the development of infrastructure for the possibility of their professional implementation.

Key words: specialists, physical therapist, rehabilitation, human resources policy, personnel training, medical system, health care, Ukraine.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Юрочко Тетяна Петрівна – кандидат наук з державного управління, доцент, завідувачка кафедри «Школа громадського здоров'я» Національного університету «Києво-Могилянська академія»; вул. Григорія Сковороди, 2, м. Київ, Україна, 04655.

t.yurochko@ukma.edu.ua, ORCID ID 0000-0002-9455-9141

Панковець Андрій Васильович – студент магістратури спеціальності «Менеджмент в охороні здоров'я» Національного університету «Києво-Могилянська академія»; вул. Григорія Сковороди, 2, м. Київ, Україна, 04655.

a.pankovets@ukma.edu.ua, ORCID ID 0009-0000-0691-2711

Стаття надійшла до редакції 31.07.2024

Дата першого рішення 05.08.2024

Стаття подана до друку 12.09.2024